

A' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szombaton 7. Novemb. 1787.

Tapagatható mezitelen környülállások

A' F. R. Tsászárnak, a' Maszka és a' Török közt
lévő hadi környülállások iránt, ezen utolso-
höz a' békefséget minden lehető egyenes útan jóvallo
8. dik Sept. küldetett jelentésére való valószszával a'
Töröknek, ama már régen váratott Kurir, October-
nek 19. kén meg érkezett. Ennek alkalmatossággával
a' mint hallyúk ezen közonséges ulyság terjedett-el a'
Bétsi közönségben, hogy a' Török Nagy-Vezér, a'
Tsászári és K. Internuntziusnak B. Herbert Urnak (ki
minthogy igen jól beszéll Torok nyelven, azért Tol-
mátsra szuksége nintsen) tulajdon szájával mondotta

légyen: — A' Diván ugyan edgy felöll nagy örömmel értette az Internuntzius Urnak hivatala fzerént tett utolso jelentését a' Romai Tsászárnak barátságos és békefséget kívánó indulattya és egyfzersmind azon akarattya iránt, hogy az Ö Felsege közben járása által, a' Török és Muszka között támodótt egyenetlenség tétetödnék le: ugyantsak más felöll ezen környülállások között, midön a' Romai Ts. és K. Udvar a' határ szélekenn több mint 160 ezerből álló Tábort parantsol öszve gyülni, nem lehetne a' Török Udvartól roszszúl venni, ha ö-is, nem tsak hogy a' felyebb említett békefséget munkálodó jelentés iránt való gyanúját nem titkolhattya, de söt nyilvánáságon kéntelenittetik ki jelenteni, hogy ö ezen édes befszédeknek mind addig semmi hitelt nem ad, és azokat úgy nézi, mint edgy tsupa politikus fordittást, valameddig a' Német Tsászár a' maga sergeinek parantsolatot nem ad a' viszfzá menetelre, mely ha hamar meg-nem tanál lenni, kéntelen léfzen a' Hatalmas Török Udvar annak hadat izenni, minthogy réá nézve abban igen fok állana, ha mennél hamarább meg tudhatná, kik légyenek ellenségei, kik pedig barátjai —, ha a' F. Tsászárnak legkissebbet sem szünö kézfületeit meg-gondolja valaki, a' Töröknek ezen felelet tételét úgy nézheti, mint a' hadnak valóságos ki-hirdettetését. — A' Magyar-Országi Tábor mind szüntelen erőfsittetik, mely végre ehez, azóktól a' Regimentektől-is, mellyek a' Táborhoz rendelve nintsenek, az idegen tartomány-béliek ki-ösztatnak: ez fzerént adattanak tsak az edgy Ferd. Toskána Regimentből 8 százan a' Lásci és Latterman Regimentekhez. A' nehéz Lovasoknak, úgy mint vólt az ez előtti Török háborúknban, Sisakok és Hát-vasak adatanak. Bajából-is, edgy a' Dunának bal kéz felöll va-

ló partyán lévő városból az iratik, hogy a' *Dúrlach* és Tertzii Regimentek edgyik a' jobb, másik a' bal partyán a' Dunának, Ferdinánd pedig a' vizen a' más kettő között, nyomulnak le a' Török szélek felé. *Durlach* 20-dik Oct. Bajába szállott volt-bé kevés időre, hogy onnan meg-állapodásának rendelt helyére, oda az hól a' Duna a' Szávával edgybe-szakad, uttyát tovább folytassa. — A' napokban amaz híres Hadi-vezérek *Lásci* és *Laudon* a' F. Monárchánál véletlenül edgybe-tanálkozván, kérdi ő Felsége az útolstól, mennyi időt gondolna, hogy a' Belgrád megvételeivel való kézzen lételre kívántatnék? Felséges Uram! felel az öreg tanult Vitéz, mikor minden a' mi a' meg-szállásra kívántatik a' maga helyén volna, semmit sem kételkedném, hogy 10 — 12 napok alatt Belgrádba belé ülök. — A' Bétsi Német Verses és Enekes vig Játékok a' Játék-néző helyről elbutsúztanak. A' más féle Játékok-is szokott folyásokban kezdenek akadozni. *Stéfáni*, a' Theátrumon a' Bétsi lakosoktól nem egyébbnek, hanem a' leg-szebb testben lakó Angyalnak képzeltetett *Sakkó*, és *Stirl*, a' mint mondják, Szállás pénzeket el-vesztették. Az a' hir-is vagyon, hogy mivel a' mi Felséges Tsászárunknak a' *Márs* vérrel bé-mázolt Theátrumán szomoru Játékokat kell játszodtatni, a' béke-séges Tháliának Játék néző helyét, annak minden mézes ajaku Grátziájival edgyütt ő Felsége árendába fogja adni. De ez még-türhető következése az hadi létszületeknek, tsak nehezebbektől ne kellene tartanunk!

Az a' fők Milliót érő költség, mely a' minden napi készületekre tétetik igen meg-győző erősség az iránt, hogy az azért való elég tétel bajóson, mehet tsak tsúpa edgyezések által, minden erőszakos új vo-

nások nélkül tökéletességre. — Mind ezen szüntelen való terhes hadi készületei között sem felejtkezék el a' mi F. és ritka Kegyelmi Tsászáruk az Ő alatta lévő Tartományoknak belső szükséges jóvárol-is : melynek edgy igen tsalhatatlan jele az Ő Felsége közelebről, az Eklésiai-Papi és Oskolák közönséges házainak épittetések' folytatása iránt ki adott rendelése-is ; mivel azon Eklésiai közönséges pénzeknek, mellyekből szoktanak az e'félék ki-telni, az Országoknak más féle Cassájával semmi edgyben foglaltatása nintsen. — Edgy Romai Levél szerént, midön a' Russiai ügyes bajos dolgokat a' Szentséges Szék előtt folytató ugy nevezett Generális jelentést tett volna, hogy a' Töröktől az Ő Udvarának had izentetett, edgyfersmind arra-is engedelmet kért, hogy a' Muszka hajos Sereg számára ha kívántatni tanálna, a' Sz. Pápa Tartományaiban gabóna vásároltathassék : ennek alkalmatossággal arról-is emlékezet tétetett Ő Szent-sége előtt, hogy ha meg történnék hogy a' F. Muszka Tsászárné jónak tanálná állittani Dúratztzó és Dulcigno várait (az első vagyon az Albániai parton, az utolsó a' Török Dálmátziain, a' Vénétziai Tengeri öböl mellett) meg szállatni : tehát engedné meg Ő Szentsége hogy az Ankonai Kikötőhelybe a' Muszka Hajos Seregnek szabad ki 's bé menetele lehessen. Ezen kérésére a' Muszka Udvarnak a' Sz. Pápa azt felelte, hogy Ő Szentsége a' Frantzia és Spanyol Udvaroknak értelmeket meg tudni szükségesnek tartaná, minek előtte az efféle dolgokra valósztt adhatna. —

Kevéssel ennek előtte a' fogva lévő Muszka követ másoknak közbenn járása által, engedelmet nyert volt arra a' Divántól, hogy a' maga Doctorát tárfaságnak ókáért magához vehesse: ugyantsak minek-előtt ez

meg-esett volna, a' Doctornak portékái meg vizsgál-
tatván és köztök edgy néhány tsonó levelek tanáltat-
ván, senki azoltától fogva Bulgakov Urhoz a' magá-
hoz tartozók kozzul nem közelithet. Azon kemény
parantsólatnak ki-hirdetésére, melyről edgy felsőbb
levelünkben emlékeztünk vólt, hogy 14 napok alatt
minden Mufzka Kereskedők a' Török Birodalomból
ki takarodjanak, alkalmatofságot adott vólt az, hogy
a' Divánnak túdtára esett vólt, hogy a' Mufzka Biro-
dalomból 10 napok alatt minden Török Kereskedő-
nek el-kellett távoznia. — Az az hir hogy Givémél
nagy számú Frantzia Sereg állana készen, arra indított
vólt fel edgy a' Rhéous mellett múlatozó Követet
hogy annak meg szemlélésére oda menne: ez azt
mondja a' Fő Hadi Igazgató Tanátshoz küldött leve-
lében hogy ő ugyan talált edgy 50 ezerből álló Se-
reg számára ki-mért Lágert, de egészfzen ürefsen,
és a' Givetben őrizeten álló Sereg száma-is csak mint
edgy 1000 vólna. Gyanitni lehet, hogy a' Frantzia
Udvar meg halván a' Prussus fegyver Hóllándiai sze-
rentsés előmentét, úgy változtatta meg előre nézett
rendeléseit. A' Berlini Udvar Követet küldött ugyan
a' Parisi Kabinéthoz, edgyezés iránt való dolgokban,
de a' mely csak ugy mehet tökéletességre ha a' Fran-
tzia Udvar mint közben járó a' következő punc-
túmokat helyben hagygya: 1-ben hogy a' Hóllándia
nevü Tartománynak leg kissebbel se lehessen ez után
nagyobb hatalma, mint akár melyiknek a' más 6 köz-
zül. 2-szor hogy minden esztendőben a meg nevezett
Hóllándiában különösen, nem mint ez előtt, uly
uly Fő Szofzolló valósztafsék, minthogy akár mel-
lyik ha hosszabb időre valósztatik, könnyen tulajdonit-
hat magának igazságtalan hatalmat. 3-szor, hogy ezu-
tán holmi dolgokról való jelentések ne külön külön
hanem

hanem a' közönséges Rendektől tétetsenek a' Helytartó Hertzeguel. 4-szer, hogy a' vólt és le-tétetett Fő - Vezér Generális Bráunsvájgi Lajos Hertzegnek meg bántattásáért elég tétetsék és hivatala ismét vizsá adafsék. 5-ször, hogy Haaga edgyik tartománytól se függő Város légyen, és mind a' héthez tartozonak tartafsék. — Edgy Amsterdami bizonyos tudósítás szerent nem igaz vagy az oh magyarság szerent tsúpa hazúg és tsak valami vak búzgóságu Pátriótának költeménye vólt az a' hir, a' mit más német levelek után mi-is közöltünk vólt E. Olvasóinkal hogy a' Prússufok 2400 embereiket vesztették vólna-el Amsterdámnak vivása alkalmatóságával; mert bizonyoson azoknak száma tsak hatvannak találtatott. Elég az, hogy ezek között-is edgy néhány derék Tisztek vóltanak, kiket a' Monárcha igen erőssen sajnállott, különson Pfau Urat, ki az ugy nevezett Király Kísirői között Oberster vólt. Meg jegyzésre méltó az, hogy Amsterdám, melyben 200 ezer embernél többen vagynak, és a' fok erősségek és árkokon kívül a' Tzúider és Hárlemi nagy Tokkal oltalmaztatik, edgy marok Prússus jól vezéreltetett Seregnek a' maga kapuit meg-nyíttotta, melyet 14-dik Lajos 1672-ben 100 ezer emberrel véghez nem vihetett.

Hazánkbeli Tudósítások.

A' F. Monárcha, hívált a' Falú-hellyeken lakó Papokra nézve, kik magok tetzfések szerent, bizonyos tiszteségnek tzimereit hordozzák vala, mellyek tsak a' Káptalan-béli Papokhoz és nagyobb méltóságban helyhezettekhez illenek méltoztatott kegyelmen sen meg-határozni; hogy a' veres-színű övek, Salavárik (*Strimf*) és kalap rójtak egészesen el-töröltes-fenek, a' viola-színű Öv pedig és a' kalap rojt, a'
Püs-

Püspökökkel és Prélátusokkal edgyütt, kiket az olyan szinü Salavári megillet, tsak a' Kaptalanbéli-Papoknak és a' valósággal szolgálatban lévő fő és Vice Esperesteknek (Archi-Diaconus) engedtetik-meg. Ezen kivül a' Püspöki-székeknél (Consistorium) minden szabad akarat szerént való taxák megkisebbitésének el-távoztatására méltoztatott Ő-Felsége parantsólni, hogy minden Kerületben a' Papi-szék Cantzelláriájában nyilvánfágozon ki-szabatt *taxa* szegesztésék-ki. Buda I. Sept. 1787. — Tudtára esett a' F. Monákhának, hogy az Országban sok Ó-vallású Papok járkálnak az *Ur* szöllője gyepűjén kívül fel's alá, kik a' buzgó edgyügyü nép kezéből, hólmí szentelt dolgotskák által a' pénzt szentelenül ki-tsikorván, hogy a' fel-szentelést meg-nyerhefsék, a' Török Birodalomba tetzfések szerént általmennek. Ezen szentség firhangja alatt lappangó szentelen tsalárdságnak ki-irtásfa véget szorgalmatofon reá kell vigyázni, hogy az említett Papoknak a' koborlás, a' pénz tsalás és a' Török országba való menetel semmi uton modon meg ne engedteség. Buda 9. Oct. 1787. — A' Vátzi Püspök T. T. Báró Splényi Urnak, (azt olvasom egy közönséges levélből) különösön meg-parantsólta a' F. Monárkha, hogy a' keze-alatt lévő elegyes Püspökségben önne maga vigyázzon a' türedelemre, és arra minden Papokat fel-terkentvén, azt a' tzélt, mely tsak egyedül az igaz keresztényi szívből szármozott szép szóval mehet végbe, a' hól elkerültethetik, kemény eszközzökkel ne-illefsék. — Tifza Füredről iratik, hogy a' Helységeknék bé-keletett irásbau a' Vármegyéknek adni, kinek mennyi buzája, árpája és zabja vólna el-adó. Minthogy az idén sok helyeken szük termés vólt, a' Gabonának arra hirtelen fel-hágott. Egy köből buzának, vagy

2 mérő Posonyinak az árra már-is 5 forint, edgy véka árpa 16 garas, és egy véka zab 12 garas. Ezen hirtelen történt drágaság azt parantsólja a' szántó-ve-tő Pólgároknak, hogy a' tavasz-buzát az öszivel ösz-ve elegyítsék; mert különben az utólsó nagyon meg-fogyna. — Hogy a' Belgrádi szomszéd Törökök ke-nyeres Kasárában-is könyökig kotorászfzon a' szuktég, meg-tetszik abból, hogy külömb külömb féle Törökök folyamodnak a' Péterváradon lévő F. Ts. Királyi Ge-nerál - Kománohoz, hogy valamely gabonának ki-vitelére szabadságot nyerhessenek. — Ezek szerént a' levelek szerént Szemlinben-békeféség és tsendeféség uralkodik, de már a' ki Pétervárad felé tsak 3 — 4 orányi járó-földet mégyen-is, mindent meg-fordúlva talál. — Azok a' Törökök kiknek Belgrádban jófzá-gók, házok tüzek vagyon azt futtogják alattomban a' széleken lévő Keresztényeknek, hogy ők Serviának el-foglalásakor, a' Német Tsászárnak óltalma alá ad-nák magokat, hogy ki-ne üzettenének, és a' Keresz-tényekkel edgyütt hiv jobbágyók fognának lenni. A' jövö és menö külömb külömb féle Udvari Kurirok és Stáféták (ugy tudofittatunk) Szemlinben és Belgrád-ban egymást érik. For a' fazé; ha meg-fö, majd ki-tálalják. — Fejér Vármegyébe ez előtt egy né-hány napokkal egy bizonyos Ur érkezett, ki magát Klébersberg Grofnak nevezvén azt mondotta, hogy ö a' F. Tsászártól küldettetett volna előre, hogy a' bé-fzedett pénzt fel-végye; a' honnan edgy helyről 600, más helyről pedig 1500 forintokat quietantzia mellett fel-is vett; de roszfz következésel; mert tsak hamar utánna nyomoztak a' tsalárdságnak, és legottan a' pénzel edgyütt olly helyre tették, a' hól a' *Darius* orszényével sem fokot lehet vásárolni.